

**ПІВДЕННО-СХІДНЕ МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ
УПРАВЛІННЯ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ (М. ДНІПРО)**

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ:

**Механізм протидії рейдерству:
огляд Закону України "Про внесення
змін до деяких законів України
щодо удосконалення механізму
протидії рейдерству"
від 12.05.2022 № 2255-IX**

**м. Дніпро
- червень 2022 року –**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації особливостей механізму протидії рейдерству: у розрізі огляду Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству» від 12.05.2022 № 2255-IX розроблені відповідно до чинних нормативно-правових актів.

Процес реформування системи державної реєстрації передбачає модернізацію змісту державної реєстрації, що з поміж іншого має ґрунтуватись на компетентності та орієнтованому підході фахівців у сфері державної реєстрації нерухомості та бізнесу.

Так, побудовані на пріоритетних вимогах чинного законодавства, методичні рекомендації, покликані узагальнити практику застосування норм чинного законодавства у сфері державної реєстрації та визначають керівні аспекти особливостей механізму протидії рейдерству, що в свою чергу, підвищить рівень практичних навичок застосування норм у правозастосовчій практиці фахівців у сфері державної реєстрації.

Методичні рекомендації підготовлені за результатами узагальнення та аналізу норм чинного законодавства, а також актуальних змін до законодавства у сфері державної реєстрації та норм законодавства, що носять спеціальний характер.

Методичні рекомендації носять виключно інформаційний характер та не є офіційним роз'ясненням норм чинного законодавства.

Відповідно до статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

У зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану тимчасово можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини та громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також впроваджуватися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб.

З 24 лютого 2022 року Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX на всій території України запроваджено режим воєнного стану. Водночас, у зв'язку з триваючою широкомасштабною збройною агресією Російської Федерації проти України, Указом Президента України від 17.05.2022 № 341/2022, строк дії воєнного стану в Україні продовжено продовжити строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 25 травня 2022 року строком на 90 діб.

У зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану тимчасово можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини та громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також впроваджуватися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб.

В сучасному господарсько-правовому полі України діє чимало чинників, які досить негативно впливають на економічну безпеку підприємства.

На цьому фоні однією з актуальних проблем функціонування вітчизняної економіки є поширення випадків незаконного привласнення чужого приватного бізнесу

Практика рейдерських захоплень тією чи іншою мірою характерна для економіки майже всіх розвинених країн. Для вирішення проблеми протиправних рейдерських захоплень надважливим постає впровадження систематичних законодавчих змін, зокрема у сфері обігу цінних паперів, в діяльності господарських (особливо акціонерних) товариств, діяльності правоохоронних і контролюючих органів аж до впровадження кримінальної відповідальності за силове захоплення бізнесу.

Проголошення Україною незалежності та перехід від командно-адміністративного управління до організації держави з ринковою економікою зумовили необхідність упровадження нових економічних засад діяльності суб'єктів господарювання. При цьому існуюча нормативно-правова система виявилася непристосованою до нових реалій.

В умовах державного становлення України, впровадження ринкових відносин за відсутності підготовлених до роботи в нових умовах управлінських.

Отже, явище рейдерства по суті є діяльністю, мета якої – поглинання іншої компанії за допомогою псевдолегітимних методів та технологій, що створюють враження уявної законності дій.

Водночас, рейдерство є цілеспрямованою зміною права власності на акції та підприємницькі активи за допомогою неправосудних судових та адміністративних рішень і протиправної діяльності професійних учасників ринку цінних паперів, які обслуговують обіг та облік цінних паперів певного акціонерного товариства, та/або посадових осіб акціонерного товариства, що суті є псевдолегітимними методами, які є незаконними.

Рейдерство також можливим ставить вилучення майна на формально законних підставах, основу яких становить злочин, зловживання правом або прогалини в законі чи системні недоліки функціонування державних інститутів.

Рейдерство комплекс заходів, що зумовлений процесом поглинання чи захоплення власності або корпоративних прав чи зміни оперативного

управління власністю, яке здійснюється шляхом реалізації різних протиправних дій за рахунок незаконних дій, виникнення яких ґрунтується на зловживанні правом.

Так, 12.05.2022 Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству» від 12.05.2022 № 2255-IX (далі-Закон № 2255-IX).

Відповідний нормативно-правовий акт носить комплексний характер та постає надважливим в частині усунення прогалин та недоліків, які перешкоджають належному захисту права власності та корпоративних прав.

Закон № 2255-IX набирає чинності через 2 місяці з дня опублікування, але є винятки, адже деякі положення набирають чинності через 3 та 4 місяці відповідно з дня опублікування.

Водночас, Закон № 2255-IX внесено зміни до:

- Закону України «Про оренду землі»;
- Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»;
- Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»;
- Закону України «товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю».

Так, Законом внесено зміни, зокрема, до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» запровадження можливості здійснення визначених реєстраційних дій в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі - ЄДР) в автоматичному режимі (тобто без участі державного реєстратора). Така державна реєстрація здійснюватиметься за допомогою Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (положення вступають в силу через 4 місяці з дня опублікування Закону № 2255-IX).

Відтак, може проводитись в автоматичному режимі:

- державна реєстрація фізичної особи підприємцем;
- державна реєстрація змін до відомостей про фізичну особу - підприємця;
- державна реєстрація припинення підприємницької діяльності фізичною особою - підприємцем, крім державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця у зв'язку з її смертю, оголошенням померлою або визнанням безвісно відсутньою;
- державна реєстрація створення юридичної особи на підставі модельного статуту;
- державна реєстрація змін до відомостей про юридичну особу, що проводиться виключно на підставі відомостей, зазначених керівником юридичної особи у заяві, та не потребує рішення учасників юридичної особи, зокрема зміна місцезнаходження юридичної особи, видів діяльності, інформації для здійснення зв'язку з юридичною особою;
- державна реєстрація змін до відомостей про юридичну особу, що потребує рішення учасників юридичної особи (крім рішень щодо розміру статутного (складеного) капіталу, розміру часток у статутному (складеному) капіталі, складу учасників чи керівника юридичної особи), - за умови одностайного прийняття рішення такими учасниками, що підтверджується їх кваліфікованими електронними підписами;
- державна реєстрація рішення про припинення юридичної особи або про відміну рішення про припинення юридичної особи, прийнятого її учасниками або відповідним органом юридичної особи, - за умови одностайного прийняття рішення такими учасниками чи відповідним органом юридичної особи, що підтверджується їх кваліфікованими електронними підписами.

Важливим є те, що програмним забезпеченням ЄДР встановлюватиметься наявність (відсутність) заборони вчинення реєстраційних дій та/або у разі державної реєстрації фізичної особи

підприємцем - відсутність у ЄДР відомостей про таку фізичну особу - підприємця.

Крім того, реєстраційна дія в ЄДР, проведена в автоматичному режимі, вважається дією технічного адміністратора реєстру та може бути оскаржена до суду або ж до Міністерства юстиції України.

Крім того, Порталом електронних сервісів здійснюватиметься інформування в режимі реального часу засновників (учасників) юридичних осіб, керівника юридичної особи засобами телекомунікаційного зв'язку (за наявності інформації про здійснення зв'язку з такими особами в ЄДР) про факт подання (прийому) документів для проведення реєстраційних дій щодо такої юридичної особи, а також про проведення реєстраційних дій з повідомленням відповідних актуальних відомостей з реєстру.

Окрім того, визначений механізм дій державного реєстратора у разі виявлення ним факту використання його ідентифікаторів доступу до ЄДР іншими особами. До прикладу, державний реєстратор зобов'язаний невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня, повідомити Міністерство юстиції України про зазначений факт, а також про усі відомі йому рішення (дії) у відповідному державному реєстрі, прийняті (виконані) з неправомірним використанням таких ідентифікаторів.

Розгляд такого повідомлення відбуватиметься в порядку, визначеному 34 статтею Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Додатково варто наголосити, що Законом № 2255-IX уточнено перелік документів, що засвідчують повноваження представника для цілей проведення реєстраційних дій:

- документ, що підтверджує повноваження законного представника особи;
- нотаріально посвідчена довіреність;
- довіреність, видана відповідно до законодавства іноземної держави;

- рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про призначення (обрання) керівника (у разі державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в ЄДР, у зв'язку з призначенням (обранням) за умови подання відповідної заяви особисто таким керівником);

- довіреність, видана за підписом керівника політичної партії, керівника її структурного утворення чи іншої особи, уповноваженої діяти від імені політичної партії, її структурного утворення та засвідчена печаткою політичної партії, її структурного утворення (у разі проведення реєстраційних дій щодо політичної партії, структурного утворення політичної партії).

Також анонсується виключення статті 27 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», що передбачала зупинення розгляду документів, поданих для державної реєстрації. У зв'язку з чим, розширено перелік підстав для відмови у державній реєстрації.

Встановлено особливості ведення підписання протоколу загальних зборах учасників товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю, зокрема, про те, що протокол, який містить відомості про рішення щодо зміни керівника товариства, у випадках, коли для прийняття такого рішення достатньо голосів не більше 10 осіб, має підписуватися учасниками (їх представниками), які голосували за таке рішення та кількості голосів яких достатньо для прийняття рішення, якщо інше не передбачено статутом товариства (положення вступає в силу через 4 місяці з дня опублікування Закону № 2255-IX).

Також визначено можливість встановлення не лише статутом, але й законом особливого порядку надання згоди уповноваженими на те органами товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю на вчинення певних правочинів залежно від вартості предмета правочину чи інших критеріїв (значні правочини) (положення вступає в силу через 4 місяці з дня опублікування Закону № 2255-IX).